

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ ЧОВЕКЪТ В КАЛЪФ

Превод от руски: Венцел Райчев, —

chitanka.info

На самия край на село Мироносицкое в плевнята на кмета Прокопий се разположиха за нощуване закъснели ловци. Бяха само двама: ветеринарният лекар Иван Иванич и гимназиалният учител Буркин. Иван Иванич имаше доста странно двойно фамилно име — Чишма-Хималайски, което изобщо не му подходеше, и в цялата губерния го наричаха просто по име и презиме; живееше в конезавода, близо до града, и сега беше излязъл на лов, за да подиша чист въздух. А гимназиалният учител Буркин всяко лято гостуваше на графовете П. и отдавна минаваше за свой човек по тези места.

Не спяха. Иван Иванич, висок мършав старик с дълги мустаци, седеше отвън пред входа и пушеше лулата си; луната го осветяваше цял. Буркин лежеше вътре на сеното и в мрачината не се виждаше.

Разказваха си разни истории. Между другото заговориха за това, че жената на кмета, Мавра, жена здрава и съвсем не глупава, през целия си живот не е излизала от родното си село, никога не е виждала град, нито железница, а през последните десет години непрекъснато седи край печката и излиза навън само нощно време.

— Какво чудно има в това! — каза Буркин. — Хора, по природа саможиви, които като рака отшелник или като охлюва все гледат да се скрият в черупката си, не са малко на този свят. Може би това е проява на атавизъм, връщане към времето, когато прародителят на човека не е бил обществено животно и е живеел самотно в бърлогата си, а може би е просто една от разновидностите на човешкия характер — кой знае? Не съм естественик и не ми е работа да се занимавам с подобни въпроси; искам само да кажа, че хора като Мавра не са рядко явление. Ами да, какво да приказваме, само преди един-два месеца в нашия град умря един Беликов, учител по гръцки език, мой колега. Вие, разбира се, сте чували за него. Беше забележителен с това, че винаги, дори при най-хубаво време, ходеше с галоши и чадър и непременно с топло зимно палто. И чадърът му беше в калъф, и часовникът му беше в калъф от сив велур, и когато вадеше ножчето да си подостри молива, и ножчето му беше в калъфче; и сякаш и лицето му беше в калъф, тъй като непрекъснато го гушеше във вдигнатата си яка. Носеше тъмни очила, плетена жилетка, слагаше в ушите си памук и когато се качваше на файтон, нареждаше да вдигнат гюрука. С една дума, в този човек се забелязваше постоянен и непреодолим стремеж да се ограда в някаква обвивка, да си създаде, тъй да се каже, калъф, който да го изолира, да

го защити от външни влияния. Действителността го дразнеше, плашеше го, държеше го в постоянна тревога и може би за да оправдае този свой страх, своето отвращение от настоящето, винаги хвалеше миналото и онова, което никога не е било; и древните езици, които преподаваше, бяха за него всъщност същите тия галоши и чадър, в които се криеше от действителния живот.

„О, колко звучен, колко хубав е гръцкият език! — казваше той със сладък израз на лицето; и сякаш за доказателство на думите си присвиваше очи и вдигнал пръст, произнасяше: — Антропос!“

И мисълта си, и нея Беликов се стараеше да притули в калъф. Ясни му бяха само вестникарските статии и окръжните, в които нещо се забраняваше. Когато в окръжното се забраняваше на учениците да ходят по улицата след девет часа вечерта или пък в някоя статия се забраняваше плътската любов, това за него беше ясно и определено: забранено — и толкова. В разрешенията, в позволенията обаче за него винаги се криеше съмнителен елемент, нещо недоизречено и смътно. Когато в града се разрешаваше откриването на драматичен кръжок, читалня или чайна, той поклащаше глава и казваше тихо:

— То, разбира се, че е така, така е, всичко това е чудесно, ама да не вземе да стане нещо.

Всякакъв вид нарушения, отклонения, отстъпления от правилата го обезсърчаваха, макар че всъщност — какво общо имаше той с това? Ако някой от колегите му закъснееше за молебена или чуеха слух за някаква лудория на гимназистите, или пък видеха някоя учителка късно вечер с офицер, той силно се вълнуваше и все казваше — да не вземе да стане нещо. А на педагогическите съвети просто ни тормозеше със своята предпазливост, мнителност, със своите чисто калъфни съображения по повод на това, че ето на, в мъжката и девическата гимназия младежта се държи лошо, много шумят в клас — ах, дано не стигне до ушите на началството, ах, да не вземе да стане нещо — и че ако от втори клас изключим Петров, а от четвърти — Егоров, ще бъде много хубаво. И какво в края на краищата? Със своите въздишки и хленчене, с черните си очила на бледото мъничко лице — такава, знаете, мъничко като на пор — той ни притискаше и ние отстъпвахме, намалявахме поведението на Петров и Егоров, туряхме ги под арест и накрая изключвахме и Петров, и Егоров. Той имаше един особен навик — да ходи по квартирите ни. Отиде при някой

учител, седне, мълчи и сякаш търси да открие нещо. Посети така мълчаливо час-два и си отиде. Това той наричаше „поддържане на добри отношения с колегите“ и очевидно тия визити бяха тягостни и за самия него, но той ходеше само защото го смяташе за колегиално задължение. Ние, учителите, се бояхме от него. И дори директорът се боеше. А кажете де, нашите учители са все хора мислещи, дълбоко порядъчни, възпитани от произведенията на Тургенев и Шchedрин, обаче това човече, което винаги ходеше с галоши и чадър, цели петнадесет години държа в ръцете си цялата гимназия! Каква ти гимназия? Целия град! Нашите дами не устройваха в съботните домашни вечери, бояха се да не би той да научи; и духовенството се стесняваше да яде пред него блажно и да играе карти. Под влиянието на такива хора, като Беликов, през последните десет-петнадесет години в нашия град хората започнаха да се страхуват от всичко. Страхуват се да говорят високо, да пишат писма, да се запознават, да четат книги, страхуват се да помагат на бедните, да учат неуките...

Искайки да каже нещо, Иван Иванич се изкашля, но най-напред запали лулата си, погледна луната и чак тогава бавно изрече:

— Да. Мислещи, порядъчни, четат Шchedрин и Тургенев и разните там Боклевци и прочие, а ето на, подчинили се, търпели... Там е работата я.

— Беликов живееше в същата къща, в която живеех и аз — продължи Буркин, — на същия етаж, врата срещу врата, виждахме се често и аз познавах домашния му живот. И у дома му беше същата история: халат, нощна шапчица, капаци на прозорците, резета, цял куп най-различни забрани, ограничения и — ах, да не вземе да се случи нещо! Да се яде постно, е вредно, а блажно — не бива, тъй като току-виж казали, че Беликов не спазва постите, и ядеше бяла риба, пържена с краве масло — храна, която не беше постна, но за която не можеше да се каже и че е блажна. Женска прислуга не държеше от страх да не помислят нещо лошо за него, а имаше един готвач — Афанасий, шестдесетгодишен старец, слабоумен и пияница, който навремето е бил ординарец и горе-долу умееше да готви. Този Афанасий обикновено стоеше, скръстил ръце, до вратата и винаги мърмореше едно и също с дълбока въздишка:

„Много се навъдиха напоследък тия“.

Спалнята на Беликов беше мъничка като кутийка, над кревата му имаше завеса. Като лягаше да спи, той се завиваше през глава; горещо, задушно, в затворените кепенци се блъска вятърът, в печката нещо бучи; от кухнята се чуват въздишки, зловещи въздишки...

Но му е страшно под одеялото. Бои се — да не вземе пък да се случи нещо, да не вземе да го заколи Афанасий, да не вземат да се вмъкнат крадци, и после цяла нощ сънува тревожни сънища, а на сутринта, когато тръгнахме към гимназията, беше унил и блед и личеше, че многолюдната гимназия, в която отиваше, му беше страшна, противна на цялото му същество и че на този саможив по природа човек му беше тежко и да върви с мене.

„Много шум вдигат учениците в клас — казваше той, сякаш се мъчеше да намери обяснение за тягостното си настроение. — Това на нищо не прилича“.

И можете ли да си представите, този учител по гръцки език, този човек в калъф насмалко не се ожени.

Иван Иванич рязко се извърна към плевнята и каза:

— Ами, шегувате се!

— Да, насмалко не се ожени, колкото и да е странно. Назначиха ни нов учител по история и география, някой си Коваленко, Михаил Савич, украинец. Той не дойде сам, а със сестра си Варенка. Той — млад, висок, мургав, с грамадни ръце и по лицето му личи, че говори басово, и наистина гласът му излизаше като от бъчва: бу-бу-бу... Тя не беше първа младост, около трийсетте, но и тя висока, стройна, с черни вежди и червени бузи — с една дума, не момиче, а бонбон, и такава една отворена, шумна, все пее малоруски романси и се кикоти. От най-малкото нещо се залива със звънък смях: ха-ха-ха! Помня, първото по-сериозно запознанство с Коваленко и сестра му стана на именния ден на директора. Сред строгите, сковани и скучни педагози, които и на имен ден ходят по задължение, изведнъж виждаме една нова Афродита да се възражда от пяната: кипри се, смее се високо, пее, танцува... Тя изпя с чувство „Вят ветри“, след това — още един романс, и още един и очарова всички, всички, дори Беликов. Той седна до нея и със сладка усмивка ѝ каза:

„Със своята нежност и приятна звучност малоруският език напомня старогръцкия“.

Това я поласка и тя развълнувано и убедително започна да му разказва, че в Гадячка околия имали чифлик, в чифлика живеела маминка и такива круши, такива дини, такива кабаки^[1] имало там! Украинците казват на тиквата кабак, а на кръчмата — шинка, и варят борш с червени и сини домати, „ама такъв вкусен, страшна работа“!

Ние слушахме, слушахме и изведнъж всички ни озари една и съща мисъл.

„Не ще е зле да ги оженим“ — тихо ми каза директоршата.

И всички, кой знае защо, си спомнихме, че нашият Беликов не е женен, и на всички ни беше чудно, че досега някак си не бяхме забелязвали, съвсем бяхме изпуснали тази важна подробност в неговия живот. Как изобщо се отнася той към жената, как решава за себе си този насъщен въпрос? По-рано това никак не ни интересуваше; може би не сме допускали дори мисълта, че човек, който по всяко време ходи с галоши и спи под завеса, може да люби.

„Той отдавна е прехвърлил четиридесетте, а тя е на тридесет години... — поясни мисълта си директоршата. — Струва ми се, би се оженила за него“.

Какво ли не вършим в провинцията от скука, колко ненужни, колко глупави неща! И то е, защото съвсем не вършим това, което е нужно. Ето защо току-така изведнъж решихме да женим този Беликов, когото не можехме дори да си представим женен! Директоршата, инспекторшата и всички гимназиални дами се оживиха, дори се разхубавиха, сякаш изведнъж видяха цел в живота си. Вземе директоршата ложа в театъра, гледаш — в ложата ѝ седи Варенка с такова едно ветрило, сияеща, щастлива, а до нея Беликов, мъничък, свит, сякаш са го измъкнали от къщи с ченгел. Аз давам вечеринка — дамите настояват непременно да поканя Беликов и Варенка. С една дума, машината се завъртя. Оказа се, че Варенка нямала нищо против да се задоми. Животът с брат ѝ не беше много весел — по цял ден спорове и кавги. Ето ви една сцена: върви Коваленко по улицата, висок, цяла върлина, як, с бродирана риза, изпод фуражката се подава перчем; в едната си ръка държи пакет книги, в другата — дебел чепат бастун. След него върви сестра му, също с книги в ръце.

„Ама ти не си чел това, Михайлик! — препира се високо тя. — Казвам ти, кълна ти се, че не си чел това, не си!“

„Аз пък ти казвам, че съм го чел!“ — вика Коваленко и тоягата му гърми по тротоара.

„Ах, Боже мой, Минчик! Ама защо се сърдиш, нали разговорът ни е принципен!“

„Аз пък ти казвам, че съм го чел!“ — вика още по-силно Коваленко.

Вкъщи дойде ли някой — пак спорове. Този живот вероятно ѝ беше омръзнал, искаше ѝ се да си има свое гнездо, пък и възрастта трябваше да се вземе под внимание; вече няма закога да подбиращ, ще се омъжиш за когото и да е, та било и за учител по гръцки език. То и за повечето наши госпожици може да се каже, че са готови да се омъжат за когото и да било, само и само да се омъжат. Както и да е. Варенка започна да проявява явна благосклонност към нашия Беликов.

А Беликов? Той и в дома на Коваленко ходеше тъй, както и у другите. Отиде у тях, седне и мълчи. Той мълчи, а Варенка му пее „Вейт ветри“ или го гледа замислено с тъмните си очи, или изведнъж ще се закикоти.

„Ха-ха-ха!“

В любовните работи, а особено в женитбата, внушението играе голяма роля. Всички — и колеги, и дами — почнахме да уверяваме Беликов, че трябва да се ожени, че в тоя живот нищо друго не му остава, освен да се ожени; всички го поздравявахме, с важен израз на лицето му говорехме разни щуротии, от рода на това например, че бракът е сериозна крачка; освен това Варенка беше хубавичка, интересна, беше дъщеря на статски съветник^[2], имаше си чифлик, а главното — беше първата жена, която се отнесе към него ласкаво и сърдечно; главата му се завъртя и той реши, че наистина трябва да се ожени.

— Тъкмо случай да му се смъкнат галошите и чадърът — каза Иван Иванич.

— Представете си, това се оказа невъзможно. Той сложи на масата си портрета на Варенка, постоянно идваше у дома и ми говореше за нея, за семейния живот, за това, че бракът е сериозна крачка, често ходеше у дома на Коваленко, но ни най-малко не променяше начина си на живот. Дори, напротив, решението му да се ожени му подейства някак болезнено, той отслабна, посърна и сякаш се сви още по-дълбоко в своя калъф.

„Варвара Савишина ми харесва — казваше ми той със своята слаба крива усмивчица — и аз зная, всеки човек трябва да се ожени, но... всичко това, знаете, стана някак си неочаквано... Трябва да се обмисли“.

„Какво има да му мислите? — казвам му. — Женете се, и толкоз“.

„Не, женитбата е сериозна крачка, трябва в началото да се премислят предстоящите задължения, отговорността... че да не вземе после да се случи нещо. Така ме безпокои това, че сега по цели нощи не мога да спя. И да си призная, страхувам се: и тя, и брат й имат един особен начин на мислене, разсъждават някак, знаете, странно и характерът й е твърде енергичен. Ще се ожениш, а после току-виж си се заплел в някаква история“.

И за голяма досада на директоршата и на всички наши дами той не правеше предложение, все отлагаше; все премисляше предстоящите си задължения и отговорността, а междувременно почти всеки ден излизаше на разходка с Варенка, смяташе може би, че положението му го изисква, и идваше у дома да си говорим за семейния живот. И по всяка вероятност в края на краищата той щеше да направи предложение и щеше да се склучи един от онези ненужни, глупави бракове, каквито у нас от скука и безделие се склучват с хиляди, ако неочаквано не бе избухнал един kolossalischer Skandal! Трябва да кажа, че братът на Варенка, Коваленко, намрази Беликов още от първия ден на запознанството им и просто не можеше да го понася.

„Не мога да разбера — казваше ни той, като вдигаше рамене, — не мога да разбера как понасяте тоя доносник, тази мръсна муцуна. Ех, господо, как изобщо можете да живеете тук? Тая ваша атмосфера е задушна, отровна. Какви педагози, учители сте вие? Вие сте просто чиновници, вашето училище не е храм на науката, а полицейско управление, където мирише на вкиснато като в някоя стражарска будка. Не, братлета, ще поживея аз още малко с вас и ще си вървя в чифлика — ще си ловя раци и ще уча украинчетата; ще си вървя, а вие си останете тука с вашия юда — да пукне дано!“

Или почваше да се смее високо, да се смее до сълзи ту с дебел бас, ту с тъничък писклив фалцет и разперил ръце, ме питаше:

„Какво току идва у дома? Какво иска? Седи и гледа“.

Той дори измисли прякор на Беликов — „мръсен паяк“. И, естествено, ние избягвахме да говорим пред него за това, че сестра му Варенка се кани да се омъжва за „мръсния паяк“. И когато веднъж директоршата му подхвърли, че не е лошо да нареди сестра си за такъв солиден и уважаван от всички човек, като Беликов, той се намуси и измърмори:

„Това не е моя работа. Ако иска, да се омъжи и за усойница, аз не обичам да се бъркам в чужди работи“.

А сега слушайте какво стана по-нататък. Някакъв хубостник взел и нарисувал следната карикатура: върви Беликов с галошите си, със запретнати крачоли и с разтворен чадър, а под ръка с него — Варенка и отдолу надпис: „Влюбеният антропос“. Изражението, знаете, доловено идеално. Изглежда, художникът не бе жалил труд, тъй като всички учители от мъжката и девическата гимназия, учителите от семинарията и чиновниците, всички получиха по един екземпляр. Получи и Беликов. Карикатурата му подежда извънредно тежко.

Излизаме заедно от къщи, беше тъкмо на първи май, и всички, учители и гимназисти, се бяхме уговорили да се съберем пред гимназията и след това заедно да отидем пеша извън града, в гората — излизаме ние, а той — жълт-зелен, по-мрачен от облак.

„Какви лоши, зли хора има!“ — каза и устните му затрепериха.

Дори ми дожаля за него. Вървим и изведнъж, представяте ли си, Коваленко се носи на един велосипед, а подире му — Варенка, и тя на велосипед — зачервена, запъхтяна, но весела, радостна.

„Ние — вика тя — ще избързаме! Такова хубаво време, ама такова хубаво, страшна работа!“

И изчезнаха. Моят Беликов от зелен стана бял и сякаш се вцепени. Спря се и ме гледа...

„Прощавайте, това пък какво беше? — пита той. — Или може би ме мами зрението? Нима прилича на един преподавател в гимназията и на една жена да карат велосипед?“

„Какво неприлично има тук? — казвам аз. — Да карат колкото си искат“.

„Но как е възможно това? — извика той, учудвайки се на моето спокойствие. — Какво говорите?“

Беше толкова поразен, че не пожела да върви по-нататък, а се върна вкъщи.

На другия ден през всичкото време нервно потриваше ръце и потреперваше, а по лицето му личеше, че не му е добре. Не взе и часовете си, което се случваше с него за първи път. И не обядва. А привечер се облече по-топло, макар че вън беше истинско лято, и се затътри към Коваленко. Варвара не била у дома, заварил само брат й.

„Седнете, моля“ — казал Коваленко студено и смръщил вежди; бил сънен, тъкмо си почивал подир обед и нямал никакво настроение.

Беликов поседял пет-десет минути мълчаливо и започнал:

„Дойдох при вас да облекча душата си. Много, много ми е тежко. Някакъв клеветник нарисувал в смешен вид мене и още една личност, близка и на двама ни. Смятам за свой дълг да ви уверя, че аз нямам нищо общо с това... Не съм давал никакъв повод за такава подигравка — напротив, винаги съм се държал като напълно порядъчен човек“.

Коваленко седял нацупен и мълчал. Беликов почакал малко и след това продължил с тих и скръбен глас:

„И още нещо имам да ви кажа. Аз служа отдавна, а вие едва започвате службата си и затова смятам за свой дълг като по-стар ваш колега да ви предупредя. Вие карате велосипед, а това развлечение е съвсем неприлично за един възпитател на младежта“.

„Че защо?“ — попитал басово Коваленко.

„Нима са нужни обяснения, Михаил Савич, нима не ви е ясно? Ако учителят почне да кара велосипед, какво остава за учениците? Остава им да почнат да ходят на главите си. И щом като няма окръжно, значи не може. Вчера аз се ужасих! А като видях и сестра ви, просто ми причерня пред очите. Жена или девойка на велосипед — това е ужасно!“

„Какво всъщност искате?“

„Искам едно — да ви предпазя, Михаил Савич. Вие сте млад човек, пред вас е бъдещето, трябва да се държите много, много предпазливо, а вие така манкирате, ох, как манкирате! Вие ходите облечен с бродирана риза, постоянно сте на улицата с някакви книги в ръце, а сега — на велосипед. Най-напред директорът ще научи, че вие и сестра ви карате велосипед, след това ще стигне и до ушите на училищния настоятел... И после?“

„Това, че аз и сестра ми караме велосипед, не засяга никого! — казал Коваленко и станал моравочервен. — А този, който се опита да се меси в моите домашни и семейни работи, ще го пратя по дяволите“.

Беликов пребледнял и станал.

„Щом ми говорите с такъв тон, аз не мога да продължавам — казал той. — И ви моля в мое присъствие никога да не се изразявате по такъв начин за началниците. Вие сте длъжен да се отнасяте с уважение към властта“.

„Че да не съм казал нещо лошо за властта? — запитал Коваленко, като го изгледал със злоба. — Моля ви, оставете ме на мира. Аз съм честен човек и с такъв господин, като вас, не желая да разговарям. Не обичам доносниците“.

Беликов нервно се засуетил и бързешката започнал да се облича, а на лицето му бил изписан ужас. За първи път в живота си чувал такива грубости.

„Можете да говорите каквото си искате — казал той, като излязъл от антрето внн на стълбището. — Но аз трябва да ви предупредя: може би някой е чул нашия разговор и за да не го изтълкуват превратно и да не се случи нещо, аз съм длъжен да доложам на господин директора съдържанието на разговора ни... в общи черти. Аз съм длъжен да го направя“.

„Да доложиш? Върви, докладвай!“

Коваленко го уловил отзад за яката и го блъснал и Беликов полетял надолу по стълбата, трополейки с галошите си. Стълбището беше високо, стръмно, но той благополучно стигнал до долу, станал и попилал носа си: цели ли са очилата му? Но тъкмо когато се търкалял по стълбището, пристигнала Варенка с още две други дами; стояли долу и гледали — и за Беликов това било най-ужасното. По-добре да си бил строшил врата и двата крака, вместо да станел за посмешище: ще се разчуе из целия град, ще стигне до ушите на директора, на настоятеля — ах, ще вземе да му се случи нещо! — ще нарисуват нова карикатура и всичко ще свърши с това, че ще го накарат да си подаде оставката...

Когато станал, Варенка го познала и гледайки комичната му физиономия, измачканото му пардесю, галошите, без да разбира какво е станало — предполагайки, че случайно е паднал, не се сдържала и смехът ѝ разтърсил цялата къща:

— Ха-ха-ха!

И с този еквив, звучен смях завършило всичко: и сватлъкът, и земното съществуване на Беликов. Той вече не чувал какво му

говорела Варенка, нищо не виждал. Като се върнал вкъщи, преди всичко махнал портрета ѝ от масата, а след това легнал и вече не станал.

След два-три дни дойде у дома Афанасий и ме попита да повика ли лекар, тъй като с господаря му ставало нещо. Отидох у Беликов. Той лежеше зад завесата, покрит с одеяло, и мълчеше; попитах го нещо, а той само „да“ или „не“ — повече нито звук. Той лежи, а наоколо снове Афанасий, мрачен, намусен и дълбоко въздиша; а от него смърди на водка като от бъчва.

След един месец Беликов умря. Погребахме го всички, тоест двете гимназии и семинарията. Сега, когато лежеше в ковчега, изразът на лицето му беше кротък, приятен, дори весел, сякаш му беше драго, че най-после са го сложили в калъф, откъдето вече никога няма да излезе. Да, той постигна своя идеал! И сякаш в негова чест на погребението времето беше мрачно, дъждовно и всички носехме галоши и чадъри. Варенка също беше на погребението и когато спускаха ковчега в гроба, изплака. Забелязал съм, че украинките или плачат, или се смеят — средно настроение у тях няма.

Да си призная, да погребваш такива като Беликов, е голямо удоволствие. На връщане от гробищата физиономииите на всички бяха скромни, постни; никой не искаше да изрази това чувство на удоволствие, подобно на чувството, което изпитвахме едно време като деца, когато възрастните излизаха от къщи и ние тичахме час-два из градината и се наслаждавахме на пълна свобода. Ах, свободата, свободата! Дори намекът, дори слабата надежда, че е възможна, дава криле на душата, нали?

Върнахме се от гробищата в добро настроение. Но измина една седмица и животът си тръгна както преди, все тъй суров, уморителен, безсмислен, живот, незабранен с окръжно, но не и разрешен напълно; по-добро не стана. Наистина погребахме Беликов, но колко още такива хора в калъф останаха, колко още има да се родят!

— Та там е работата я — каза Иван Иванович и запуши лулата си.

— Колко още има да се родят! — каза Буркин.

Гимназиалният учител излезе от плевнята. Той беше среден на ръст, пълен, съвсем плешив, с черна брада почти до пояса; с него излязоха и двете кучета.

— Ама пък една луна е! — каза той, като погледна нагоре.

Беше вече полунощ. Вдясно се виждаше цялото село, дългата улица се беше проснала надалеч, може би на цели пет версти. Всичко беше потънало в тих дълбок сън; никакво движение, никакъв звук, просто не ти се вярва, че в природата може да бъде тъй тихо. Когато в лунна нощ гледаш широка селска улица с нейните къщи, купи сено, заспали върби, на душата ти става спокойно; и в този свой покой, скрита в нощните сенки от труда, грижите и мъките, тя е кротка и прекрасна и ти се струва, че и звездите я гледат ласкаво и с умиление и че на земята вече няма зло, а всичко е благополучно. Наляво от края на селото започваше полето; то се простираше надалеч, чак до хоризонта, и на цялата шир на това обляно от лунната светлина поле също така нямаше никакво движение, никакъв звук.

— Та там е работата я — повтори Иван Иванович. — А нима това, че ние живеем в града в задуха, в теснотия, пишем ненужни книжа и играем винт — нима това не е калъф? А това, че прекарваме целия си живот между безделници, интриганти, между глупави и празни жени, говорим и слушаме различни щуротии — това не е ли калъф? На, ако искате, ще ви разкажа една много поучителна история.

— Не, време е вече да спим — каза Буркин. — До утре.

Двамата влязоха в плевнята и легнаха на сеното. Бяха се вече завили и задрямваха, когато изведнъж се дочуха леки стъпки: туп-туп... Някой ходеше около плевнята, повърви малко и спре, а след минута пак: туп-туп... Кучетата заръмжаха.

— Мавра обикаля — каза Буркин.

Стъпките утигнаха.

— Да виждаш и да слушаш как лъжат — заговори Иван Иванович, като се обръщаше на другата страна, — и да те наричат глупак за това, че търпиш тази лъжа; да понасяш обиди и унижения, да не смееш открито да заявиш, че си на страната на честните, свободните хора, и самият ти да лъжеш, да се усмихваш и всичко това за парче хляб или за топло местенце, за някаква службица, която пет пари не струва — не, така повече не може да се живее!

— Е, това е вече съвсем друг въпрос, Иван Иванович — каза учителят. — Хайде да спим.

И след десет минути Буркин вече спеше. А Иван Иванович продължаваше да се върти, ту на една, ту на друга страна, да въздиша

тежко и най-после стана, пак излезе навън, седна пред вратата и запали лулата си.

1898

[1] Кабак — кръчма (рус.). ↑

[2] Висше административно лице в царска Русия. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.